

A ZENEI KÉPESSÉGEK ÉS AZ OLVASÁS, HELYESÍRÁS, SZÁMOLÁS ÖSSZEFÜGGÉSEI HÉTÉVES KORBAN

Janurik Márta

SZTE ZMK Vonós Tanszék, SZTE BTK Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: zenei képesség, alapkészségek

Az utóbbi évtizedekben széles körű kutatások tárgyát képezi a zenetanulásnak, illetve a zenei képességeknek a tantárgyi teljesítményekre, képességfejlődésre gyakorolt hatásvizsgálata. Kutatásunk célja a zenei képességek, valamint az olvasás, helyesírás és számolási készség közötti összefüggések vizsgálata az iskolai tanulás korai szakaszában, hétéves korban. Összefüggés-vizsgálatunk a zene mellett olyan alapvető fontosságú készségekre irányul, amelyek meghatározzák a későbbi iskolai tanulmányok eredményességét.

A vizsgálat mintája 138 második osztályos tanuló, 69 fiú és 69 lány. Négy mérőeszközt alkalmaztunk: (1) Saját fejlesztésű zeneiképesség-teszt, két részből álló mérőeszköz: hallás utáni megkülönböztetés (30 item) és hallás utáni reprodukció (33 item) (Cronbach- α : megkülönböztetés 0,75; reprodukció 0,94; teljes teszt 0,93). (2) olvasás-szövegértés teszt (Molnár és B. Németh, 2006), információ- visszakeresés, szövegértelmezés (Cronbach- α : 0,80). (3) helyesírásteszt (Janurik, 2009), szavak és folyamatos szöveg tollibamondása (Cronbach- α : 0,76). (4) számolási készség (Józsa, 2004), részteszt: számlálás, helyi érték, arány, elemi műveletek, sorszámnév, mértékváltás, szöveges feladat (Cronbach- α : 0,95).

Az összefüggéseket korrelációs számítás és regresszióanalízis segítségével vizsgáltuk. A teljes zenei teszttel a legerősebb korrelációt a helyesírás mutatja: $r=0,43$; szövegértés $r=0,38$; számolási készség $r=0,37$. A nemek vonatkozásában jelentős eltérés tapasztalható. A fiúk esetében $r=0,24$ és $r=0,33$ közötti, a lányoknál $r=0,49$ és $r=0,60$ közötti, közepes erősségű a korreláció. A teljes mintára vonatkozóan a zenei képességek közül a vizsgált készségekkel a ritmushallás összefüggése a legerősebb: a helyesírással $r=0,49$; a szövegértéssel $r=0,40$; a számolással $r=0,38$. A lányok esetében kapott korrelációk mindhárom területen erősebbek, $r=0,50$ és $r=0,65$ közöttiek. A fiúknál szignifikáns korrelációt csak a helyesírás (szavak, $r=0,33$) és a szövegértés ($r=0,32$) esetén kaptunk.

A regresszióanalízisek függő változói a számolási készség, a helyesírás és az olvasás voltak. A vizsgált készségekhez a zenei képességek következő szignifikáns hozzájárulásai mutathatóak ki: (1) A teljes mintára vonatkozóan: zenei teszt – számolási képesség 7% ($R^2=26\%$); zenei teszt – helyesírás 12% ($R^2=27\%$); hallás utáni megkülönböztetés – szövegértés 10% ($R^2=30\%$). (2) Nemek szerinti bontásban: zenei teszt – helyesírás: lányok 27% ($R^2=40\%$), fiúk, nincs hozzájárulás; hallás utáni megkülönböztetés – szövegértés: lányok 14% ($R^2=42\%$), fiúk 8% ($R^2=25\%$).

Az eredmények alapján hétéves korban a zenei képességek szignifikáns hozzájárulása mutatható ki mindhárom alapkészség esetében, a vizsgálati szempontok szerint azonban különböző mértékben. A zenei képességek fejlettsége mindkét nem esetében összefügg a vizsgált készségek fejlettségével, ugyanakkor jelentősek a nemek szerinti eltérések. A zeneiképesség-összetevők közül a ritmikai képességek fontos szerepe mutatható ki.

A kutatást támogatta: OTKA K 68798, MTA-SZTE Képességekutató Csoport